

Forslag

til

Lov om Den Grafiske Højskole.

Fremsat den 11. marts 1977 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Den Grafiske Højskole er en selv-ejende institution, som har til opgave inden for den grafiske industris og den grafiske kommunikationsindustris fagområder

- 1) at give alsidig undervisning af teknisk, økonomisk og humanistisk art,
- 2) at yde rådgivning og
- 3) at foretage forsknings- og udviklingsarbejde i tilknytning til undervisning eller rådgivning.

§ 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om adgangsbetingelser for de studerende og om undervisning og prøver. Ministeren kan fastsætte regler om antallet af studerende.

§ 3. Højskolen ledes af en bestyrelse, hvori såvel arbejdsgivere som arbejdstagere inden for den grafiske industri og den grafiske kommunikationsindustri samt højskolens personale skal være repræsenteret.

Stk. 2. Den daglige ledelse varetages af en rektor, der ansættes af bestyrelsen efter godkendelse af undervisningsministeriet.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om højskolens organisation og godkender dens vedtægter.

§ 4. Udgifterne til driften af højskolen afholdes af staten.

Stk. 2. Udstyr og inventar til brug for højskolen kan stilles til rådighed af staten.

Stk. 3. Staten kan yde højskolen rente- og afdragsfri lån til opførelse, ombygning eller køb af bygninger samt tilskud til indretning af lejede lokaler.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om statens ydelser til højskolen efter stk. 1-3.

§ 5. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om løn- og ansættelsesforhold for højskolens personale.

§ 6. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, kan højskolen opkræve betaling for rådgivningsvirksomhed og kurser.

§ 7. Højskolen har eneret på betegnelsen Den Grafiske Højskole.

Stk. 2. Den, der uberettiget anvender den i stk. 1 nævnte betegnelse, straffes med bøde. Er lovovertrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab el. lign., kan bødens ansvar pålægges virksomheden som sådan.

§ 8. Loven har virkning fra den 1. april 1977, jfr. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Efter aftale med undervisningsministeren yder De Grafiske Fags Sammenlutning tilskud til højskolens drift i perioden indtil 31. december 1978.

Stk. 3. Højskolens virksomhed finder sted efter de hidtil gældende retningslinjer, indtil undervisningsministeren har godkendt nye vedtægter for højskolen og fastsat bestemmelser efter § 2, § 3, stk. 3, § 4, stk. 4 og §§ 5 og 6.

§ 9. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

A. Almindelige bemærkninger.

1. Den Grafiske Højskole.

Den Grafiske Højskole blev oprettet i 1943 af De grafiske Fags Sammenslutning og blev siden godkendt af handelsministeriet som teknologisk institut. Højskolens virksomhed har hidtil været omfattet af lovgivningen om de teknologiske institutter, jfr. nu lov nr. 142 af 21. marts 1973 om teknologisk service, der også indeholder bestemmelser om statens økonomiske støtte til teknologisk servicevirksomhed. Højskolen ligger i København.

Højskolen har efter vedtægterne, som er godkendt af handelsministeriet, til formål at give undervisning, foretage forsknings- og udviklingsarbejde og yde rådgivning og konsultation inden for den grafiske industri.

Højskolens undervisningsvirksomhed omfatter for tiden det almene studium, specialstudiet i grafisk formgivning og en række enkeltkurser i ledelse, grafisk formgivning m. m. af kortere varighed.

Der var i finansåret 1974-75 72 helårsstuderende ved højskolen, i finansåret 1975-76 75 helårsstuderende ved højskolen, og i finansåret 1976-77 er der 82 helårsstuderende. Hertil kommer antallet af deltagere i enkeltkurserne, der i finansåret 1974-75 udgjorde 807 svarende til 27.263 elevtimer, i finansåret 1975-76 878 svarende til 28.165 elevtimer. I finansåret 1976-77 skønnes der at blive ca. 850 deltagere og ca. 28.000 elevtimer.

Det almene studium er et 2-årigt dagstudium med det formål at give en alsidig uddannelse inden for den grafiske industri. Der optages ca. 25 studerende årligt på studiet. Ansøgere, der har en faglig uddannelse (eller 3 års erhvervspraksis) samt realeksamen eller anden tilsvarende eksamen, og ansøgere med studentereksamen, højere forberedelseseksamen eller anden tilsvarende eksamen kan uden videre optages på studiet. Ansøgere, der ikke opfylder disse betingelser, må ved en optagelsesprøve dokumentere kundskaber i matematik, fysik, kemi, engelsk, tysk og dansk på et niveau, der svarer til realeksamen. Danskprøven er udformet, så den tillige giver et indtryk af studieegnethed. Der stilles således ikke krav om grafisk-faglig uddannelse, men størsteparten af de studerende har gennemgået en sådan uddannelse.

Specialstudiet i grafisk formgivning er et 2-årigt dagstudium med det formål at udvikle og træne de

studerendes kreative evner til løsning af opgaver i forbindelse med grafisk kommunikation. Den årlige tilgang er på omkring 20 studerende. Adgangen til studiet er betinget af, at ansøgerne dokumenterer formans ved en optagelsesprøve, hvor der stilles to formprøver samt en prøve i skriftskitsering. Endvidere skal ansøgerne ved optagelsesprøven dokumentere kundskaber i engelsk, tysk og dansk på et niveau, der ligger på linje med realeksamen. Danskprøven er udformet, så den tillige giver et indtryk af ansøgernes studieegnethed. Der stilles ikke krav om faglig uddannelse, men studiet er tilrettelagt som en overbygning på en faglig uddannelse inden for det grafiske område. Antallet af studerende med en grafisk-faglig uddannelse er stadig faldende og udgør nu under halvdelen af de studerende.

Enkeltkurserne omfatter dels korte specialkurser, der dækker uddannelsesbehov, som hovedsagelig er affødt af den tekniske udvikling, dels kurser i virksomhedsledelse.

Højskolens rådgivning for de grafiske virksomheder gives i form af konsulentbistand udført af skolens medarbejdere.

Forsknings- og udviklingsarbejdet på højskolen foregår i nær tilknytning til både konsulentbistanden og undervisningen. Arbejdet omfatter følgende områder: Grafisk-teknisk forskning og udvikling, teknisk-organisatorisk forskning og udvikling, forskning og udvikling inden for økonomi og virksomhedsledelse, udvikling inden for visuel kommunikation og formgivning samt mediaforskning.

Endelig har højskolen et bibliotek og en dertil knyttet dokumentationsafdeling.

Der henvises til den som bilag til lovforslaget optagne redegørelse fra Den Grafiske Højskole om forsknings- og udviklingsarbejdet. Redegørelsen omhandler også forholdene i Sverige, Norge og Finland.

Højskolen beskæftiger i alt 30 faste medarbejdere samt et antal deltidsansatte svarende til ca. 8.000 timer årligt.

Højskolens udgifter har hidtil været dækket gennem statstilskud (ca. 75 pct. af udgifterne), tilskud fra fagets arbejdsgiverorganisation (ca. 12 pct.) samt kursusafgifter og konsulenthonorarer (ca. 12 pct.).

De samlede driftsudgifter udgjorde i finansåret 1975-76 ca. 6,7 mio. kr., hvoraf staten dækkede ca. 5,1 mio. kr.

2. Baggrunden for lovforslaget.

Et udvalg nedsat af De Grafiske Fags Sammenslutning afgav i december 1973 en betænkning om højskolens økonomiske, organisatoriske og undervisningsmæssige forhold. Betænkningen indeholdt bl. a. et forslag om en væsentlig udbygning af den formaliserede undervisning. Betænkningen rummede tillige et forslag om en overflytning fra handelsministeriets til undervisningsministeriets ressort, bl. a. under hensyn til, at højskolen — såfremt betænkningens forslag om udvidelse af undervisningen blev fulgt — i stigende grad ville få karakter af en egentlig uddannelsesinstitution. Højskolens virksomhed ville således mere og mere falde uden for det område, der kan modtage økonomisk støtte i henhold til loven om teknologisk service. Efter at De Grafiske Fags Sammenslutning havde givet tilslutning til betænkningen, sendte handelsministeriet den til undervisningsministeriet, idet man anførte, at man ikke ville udtale sig imod en overflytning. Undervisningsministeriet accepterede overflytningen ud fra uddannelsesmæssige hensyn i overensstemmelse med den almindelige tendens i de senere år til overflytning af uddannelsesinstitutioner til ministeriet.

Højskolen blev herefter ved kongelig resolution af 16. februar 1976 overflyttet til undervisningsministeriet med virkning fra 1. april 1976.

Inden for undervisningsministeriets område findes der ikke i forvejen institutioner af tilsvarende art, og højskolen har således ikke kunnet henføres under en af de eksisterende uddannelseslove. En særlig lov om Den Grafiske Højskole er derfor nødvendig.

3. Hovedpunkter i lovforslaget.

Lovforslaget indebærer, at højskolen omdannes fra et teknologisk institut til en uddannelsesinstitution. Som led i denne omdannelse foreslås ændringer i finansieringsformen, således at højskolens overgår til fuldstændig statsfinansiering, idet det nuværende arbejdsgivertilskud aftrappes over en kortere årrække, jfr. bemærkningerne til § 8. Desuden foreslås højskolens organisatoriske forhold ændret.

Lovforslaget medfører ingen ændring i højskolens hidtidige formål. Højskolen skal fortsat kunne udføre de opgaver inden for den grafiske industri og den grafiske kommunikationsindustri med hensyn til forsknings- og udviklingsarbejde og rådgivning, som den hidtil har udført som teknologisk institut med hjemmel i loven om teknologisk service. Ministeriet har under disse omstændigheder ment at kunne bevare forskning som en af højskolens opga-

ver, uanset at højskolen ikke er en højere læreanstalt. Det er herved forudsat, at den nævnte virksomhed holdes inden for samme økonomiske rammer som hidtil.

Undervisningsministeriet har endnu ikke taget stilling til betænkningens forslag om udvidelse og ændring af højskolens undervisning. Undervisningen er derfor uændret indtil videre, mens betænkningens forslag bliver nærmere undersøgt og overvejet. En eventuel ændring vil blive planlagt og tilrettelagt i sammenhæng med de øvrige beslægtede uddannelsesområder.

Lovforslaget rummer desuden en række bemyndigelser for undervisningsministeren til at fastsætte de nærmere bestemmelser om højskolens forhold. Der henvises herom til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Undervisningsministeriet har under udarbejdelsen af lovforslaget indhentet udtalelser fra De Grafiske Fags Sammenslutning, Grafisk Kartel og Den Grafiske Højskole.

B. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i lovforslaget.

Til § 1.

Højskolens hidtidige formål ændres ikke, men der sker dog en tydeliggørelse i forhold til hidtil, idet den grafiske kommunikationsindustri nu udtrykkeligt medtages under højskolens område. Dette skyldes, at den formidling af meddelelser m. m., der hidtil har været den traditionelle grafiske industris hovedopgave, også sker ad nye veje som følge af udviklingen i den elektroniske teknik, som f. eks. bånd- og billedbåndkassetter, internt TV og kabel-TV.

Med hensyn til forsknings- og udviklingsarbejde henvises til det ovenfor under A.3 bemærkede.

Til § 2.

Højskolens undervisning er som anført under A.1 og 3 uændret indtil videre.

Efter indstilling fra højskolen vil der blive fastsat bestemmelser om de enkelte studiers og kursers nærmere indhold samt regler om adgangsbetingelser og prøver. Der henvises til det under A.1 anførte.

Den lovmæssige hjemmel til at regulere optagelsen af studerende søges sikret ved en bemyndigelse herom til ministeren.

Til § 3.

Den Grafiske Højskole drives af De Grafiske Fags Sammenslutning. Ifølge højskolens vedtægter har

bestyrelsen for sammenslutningen ansvaret for højskolens virksomhed igennem et af bestyrelsen udpeget højskoleudvalg på 7 medlemmer.

Lovforslaget medfører, at højskolen omdannes til en uddannelsesinstitution, der forestås af en bestyrelse med en af undervisningsministeriet godkendt rektor som daglig leder. Med hensyn til bestyrelsens sammensætning foreslås det at både arbejdsgiver- og arbejdstagersiden repræsenteres i denne. Herudover er det under hensyn til højskolens rådgivningsvirksomhed m. v. fundet hensigtsmæssigt, at højskolens personale repræsenteres i bestyrelsen. Bestemmelsen om bestyrelsens sammensætning er i øvrigt ikke udtømmende.

Ud over nye vedtægter for højskolen vil der efter indstilling fra højskolen blive fastsat regler om lærerråd og de studerendes råd samt eventuelle andre rådgivende organer.

Til § 4.

Bestemmelserne svarer i indhold til, hvad der gælder for andre selvejende institutioner med fuld statsdækning af driftsudgifterne inden for undervisningsministeriets område. Nærmere regler om bl. a. driftsbevillinger, dispositionsbeføjelser, regnskabsafleggelse og revision vil blive fastsat.

Til § 5.

Højskolens personale er ansat på overenskomst-vilkår eller på vilkår svarende til de for tjenestemænd gældende. Der vil blive fastsat nærmere regler om personalets løn- og tjenesteforhold, herunder bestemmelser om tjenestetiden.

Til § 6.

Der har hidtil ikke været fastsat generelle regler for betaling af rådgivning, men betalingen ydes efter højskolens skøn i det enkelte tilfælde. Kursusafgifter er fastsat med en fast deltagerpris pr. time med tillæg for materialer, ophold m. m.

Samtidig med fastsættelsen af generelle regler for udførelsen af rekvireret arbejde ved de højere uddannelsesinstitutioner vil der blive fastsat regler for betaling for rådgivning m. m. ved Den Grafiske Højskole.

Til § 7.

Eneretsbeskyttelsen svarer til, hvad der er gældende for en række andre undervisningsinstitutioner.

Til § 8.

Som nævnt under A.3 har De Grafiske Fags Sammenslutning indtil 1. april 1976 ydet tilskud til Den Grafiske Højskole. Tilskuddet udgjorde i 1975-76 937.000 kr. I forbindelse med højskolens over-

gang fra teknologisk institut til en egentlig uddannelsesinstitution og dermed til fuld statsfinansiering har undervisningsministeriet kunnet tiltræde et forslag om, at sammenslutningens tilskud til højskolen aftrappes over en 3-årig periode, således at tilskuddene udgør følgende beløb:

1976-77: 400.000 kr.

1977-78: 350.000 kr.

1978-79*: 250.000 kr.

Fra og med finansåret 1979-80 bortfalder tilskuddet. Spørgsmålet om forøgelse af statens tilskud i takt med aftrapningen af tilskuddet vil særskilt blive forelagt finansudvalget med virkning fra 1976-77.

C. Økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

Ved finansloven for 1976-77 bestemtes, at tilskuddet til Den Grafiske Højskole indtil videre ydes af undervisningsministeriet på uændrede vilkår. På finanslovforslaget for 1977-78 er i overensstemmelse hermed optaget forslag om et tilskud på 5,5 mio. kr. I forbindelse med højskolens overgang til fuld statsfinansiering vil staten få følgende merudgifter:

1) Merudgift på godt 900.000 kr. som følge af aftrapningen og senere bortfald af tilskuddet fra De Grafiske Fags Sammenslutning. Denne udgift modsvares af indtægter på 350.000 kr. i 1977-78 og på 250.000 kr. i 1978-79, jfr. bemærkningerne til § 8.

Højskolens rådgivningsvirksomhed m. v. har været undergivet svingninger i indtægterne. Et eventuelt overskud er blevet tillagt højskolens egenkapital, bl. a. til dækning af udgifterne til udstyr og apparatur. Det skønnes, at der under hensyn til driftsregnskabet for 1975-76 kan foretages en netto-nedsættelse af statstilskuddet med 300.000 kr.

2) Merudgift på 950.000 kr. som følge af indgåelsen af et nyt lejemål for højskolen. Højskolens nuværende lokaleforhold er utilfredsstillende, bl. a. har højskolen lokaler 3 forskellige steder. Lejemålet påregnes indgået i finansåret 1976-77, og ansøgning herom vil særskilt blive forelagt finansudvalget. Det tilføjes, at udgiften til flytning af højskolen afholdes i finansåret 1976-77 og betales af højskolens formue.

3) Merudgifter på 900.000 kr. til dækning af udgifterne ved kurser, hvortil udgiften hidtil har været dækket af deltagerbetaling, samt til udførelse af rekvireret arbejde, der udføres mod betaling. Denne merudgift modsvares af tilsvarende indtægter.

De økonomiske konsekvenser af lovforslaget og højskolens overgang til fuld statsfinansiering kan herefter sammenfattes således:

*) Finansåret udløber 31. december 1978, jfr. lov nr. 314 af 10. juni 1976 om statens finansår.

1.000 kr., april 1976-niveau.

	1977-78	1978-79	1979-80	1980-81
Hidtidigt tilskud	5.500	5.500	5.500	5.500
Merudgift som følge af bortfald af arbejdsgivertilskud	900	900	900	900
Regulering i forhold til 1975-76	÷ 300	÷ 300	÷ 300	÷ 300
Merudgift til lejemål	950	950	950	950
Merudgift til kurser og rekvireret arbejde	900	900	900	900
I alt bruttoudgifter	7.950	7.950	7.950	7.950
÷ Arbejdsgivertilskud	350	250	0	0
÷ Indtægter ved kurser og rekvireret arbejde	900	900	900	900
I alt nettoudgifter	6.700	6.800	7.050	7.050
I alt merudgift i forhold til hidtidigt tilskud	1.200	1.300	1.550	1.550

I overensstemmelse med pkt. 2 i finansministeriets cirkulære af 15. juni 1976 om udarbejdelse af bidrag til forslag til finanslov for 1977-78 og budget-

overslag for 1978-79, 1979-80 og 1980-81 er de angivne budgetoverslagstal udarbejdet på grundlag af den nuværende finansårsinddeling.

Redegørelse udarbejdet af Den Grafiske Højskole om forsknings- og udviklingsarbejdet.

I *Sverige* giver Grafiska Institutet undervisning svarende dels til det almene studium på Den Grafiske Højskole dels til en stor del af dennes kursusvirksomhed. Undervisning i formgivning gives såvel i Stockholm som i Göteborg, men ikke på et niveau svarende til Den Grafiske Højskoles.

Grafisk-teknisk forskning drives af Grafiska Forskningslaboratoriet. På baggrund af flere betænkninger overgår Grafiska Institutet i midten af 1977 helt til den svenske stat, og Grafiska Forskningslaboratoriet, der i øvrigt arbejder i nær tilknytning til Kungliga tekniska Högskolan, har fået sit statstilskud forøget.

I *Norge* findes ingen uddannelsesinstitutioner svarende til Den Grafiske Højskole, men der planlægges en uddannelse, der i nogen grad svarer til Den Grafiska Højskoles arbejdslederuddannelse og som skal forstås af norsk grafisk industri i samarbejde med staten. På forskningsområdet findes Institutt for Grafisk Forskning.

I *Finland* ligger den højere grafiske uddannelse på civilingeniørniveau på Tekniska Högskolan i Helsingfors, hvor Nordens eneste professorat i grafisk teknik findes. Forskningen drives af Tekniska Högskolan sammen med Statens tekniske forskningscentral.

En oversigt over forskningen i de 3 lande gives i vedlagte tabel, hvor oplysningerne fra de forskellige lande er gjort så sammenlignelige som muligt. Den del af budgetterne, som ikke dækkes af staten, dækkes ved salg af ydelser, medlemsbidrag og/eller tilskud fra interesserede organisationer.

De nævnte grafisk-tekniske laboratorier og Den Grafiske Højskole er alle medlemmer af International Association of Research Institute for The Graphic Arts Industry (IARIGAI), der i alt tæller 31 medlemmer fra 17 europæiske lande og USA.

Derudover har de nordiske forskningslaboratorier et stærkt og uformelt samarbejde. Endvidere deltager laboratorierne i Nordisk Avis Teknisk Samarbejdsnævn (NATS), der på sin side helt eller delvis finansierer kontraktforskningsopgaver på de nordiske laboratorier.

Den danske forskning har lagt hovedvægt på driftssikkerheden. Eksempler på forskningsopgaver er:

1. Udvikling af måleudstyr til registrering af svingninger i farve- og vandføring på offsetpresser under kørsel.
2. Videreudvikling af betragtningsudstyr til farvediapositiver.
3. Udvikling af måleudstyr til sortering af farvefilm af forskellige fabrikater.
4. Udvikling af prøvetryksapparat.
5. Tekstbehandlingsområdet fra manuskript til færdig trykform, som det er ændret med fremkomsten af elektronisk udstyr.
6. Forstudium til strukturering af produktionstekniske sammenligninger inden for dagblade.

Den Grafiske Højskoles offentligt tilgængelige bibliotek er medlem af Forskningsbibliotekernes Fællesråd og betragtes som et forskningsbibliotek.

Underbilag.

Omfanget af Grafisk-teknisk forskning i Sverige, Norge og Finland 1976.

Land	Personale i institutionerne		Budget		Forholdsmæssigt tidsforbrug til:		
	heraf akademikere el. lign.		mio. d. kr.	heraf statens andel i pct.	forskning pct.	information pct.	andre opgaver pct.
Sverige	18	12	2,9	49	73	20	7
Norge	7	5	1,2	52	42	32	26
Finland	44	30	6,9	75	60	30*	10

*) $\frac{2}{3}$ heraf er undervisning af civilingeniørstuderende.